

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

National Library of Canada

This title was microfilmed with the generous permission of the rights holder:

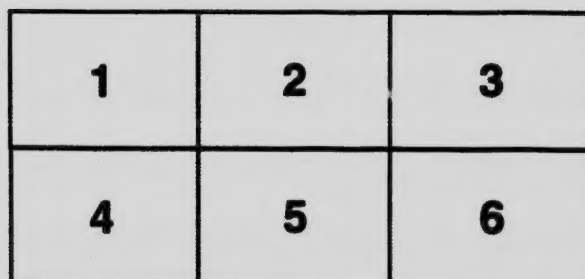
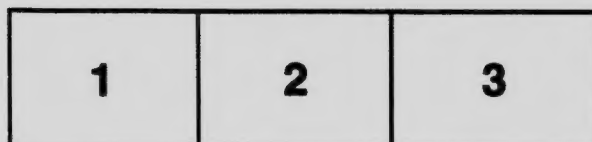
Raina (Rae) Cunningham

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol → (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▼ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Ce titre a été microfilmé avec l'aimable autorisation du détenteur des droits:

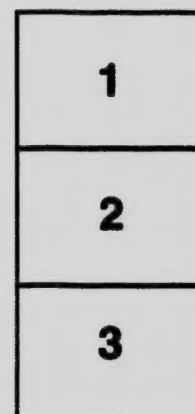
Raina (Rae) Cunningham

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole → signifie "A SUIVRE", le symbole ▼ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

МАРК ТВЕЙН.

ВЕЛИКА РЕВОЛЮЦІЯ

на

ОСТРОВІ ПИТКЕЙРН.

Пер. П. Крат.

HUKRDUP

Ціна 10 цт.

1912.

Накладом Руского Базару 901 Main St.
WINNIPEG, MAN.

З Друкарні „Робочого Народу“.

UNION BANK OF CANADA

Головний офіс

У ВІННІПЕГУ, МАНІТОБА.

Капітал і резерв (поверх) \$8.000.000

Уся вартість (поверх) \$58.000.000

Веде всякі банкові справи. Щаднича каса від \$1 починає рихунок. Сей офіс є отворений

**в суботу від 7-9 вечерс для ви-
годи робітників.**

МИ ГОВОРИМО ПО ПОЛЬСЬКІ І НІМЕЦЬКИ.

На північнім Вінніпегу наша фірма містить ся
на розі улиць

Селкірк і Салтер

Ф. А. ШІМНОВСКИ
управитель

NORTH END BRANCH

Corner Selkirk Ave & Salter St.

МАРК ТВЕЙН

**ВЕЛИКА РЕВОЛЮЦІЯ
на
ОСТРОВІ ПИТКЕЙРН.**

Пер. П. Крат.

Ціна 10 цт.
1912.

Накладом Руского Базару 901 Main St.
WINNIPEG, MAN.

З Друкарні „Робочого Народу“.

j. GORDON
HUKRDUP

PS1322

G7

115

Вступне слово.

Добру науку вписав Марк Твейн людям у своїм оповіданню „Велика Революція на Острові Питкейри.“ Зі сміхом оповідає він нам, як межи громадою релігійно-сфанатизованих людей з'явився один волоцюга алодій Американці Бачерворт Стейдла. Побачивши, що навколо його лилася темнота і простота, сей пройдисвіт починає прибирати собі до рук усіх людей, колпачить їм голови всілякими дурняцями, підлепуєть ся і підроблюєть ся під їхні погляди, виставляє себе героєм і святим і нарешті, робить ся цісарем над тим островом.

Темним людям дуже подобало ся бавленє в державу, міністри, генерали, біскупы, військо, маринарку, кабінет, податки, зносини з іншими державами і т. н.

Але се бавленє дорого їм обійшло-сь. Ніхто нічого не робив; неабаром нестало чого їсти. Голод примусив кинути дурне бавленє і вернути ся до старого, але певного життя.

Бачерворт, бажаючи заспокоїти своїх підданих, все каже: „Подивіть ся на Німеччину, подивіть ся на Італію, там таке саме! Такі салі айдні і нещастє з причини тої, що народ одурів, віруючи в потребу цісарів, королів і всеї тої зграї дармоїдів, зграї Бачервортів, що оплели цілий світ своєю сїтею брехонь і підлїзтва, кайданами і багачами і панують над темним, одурілим людом.

Варопі тих королів і королїків цілі кони, а народ гине в голоді та хворобах, як руді миши!

Ціле людство вироджує ся і зникає зі світа з тяжкої праці, голодованя та гризоти о завтрашній день, о податки, о ті дурні дорібки.

Часом приходять економічні кризи-безробітє, ті голодні роки. Тоді люди починають трохи думати, ро-

зуму набирати-сь. Але отворили-сь роботи, капіталісти
розтрубили: „Працюй—доробиш ся!“ і знов усі кинули
ся у доробки, забули про науку, як і через кого проп
дали, а Бачерворти—ті прем'єри та президенти, уся та бо
гацька зграя заживає розкошів з праці одурілого і оду
реного народу.

Але як і Бачерворти, а Піткейрна не міг нічого зара
дити супроти революції, не зарадять і сильні світа сьо
го. Революція, Соціяльна Революція, ависла над світом,
як грізна хмара. Іще одна економічна криза, ще один
голодний рік! Знов десятки мільонів робітників лишать
ся без роботи, фермери нігде не зможуть продати свої
продукта, банки не позичать цента, а позичкові компа
нії позабирають за довгі лоти, домн і фарми. Люде собі
того не жичуть, але воно буде, буде скорше ніж ми спо
діваємо-сь; се закон теперішнього капіталістичного у
строю.

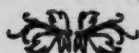
Свою торговлю і інтересами капіталісти зруйну
ють усе людство, згребуть всі добра і маєтки до рук
жмені одяниць, нам усім скажуть почекай рік-два по
ки вони знов не відчинять роботи.

Тоді й прийде час нам, або поздохати в голоду, або
замість люджерчих прав теперішніх встановити право
по слову Євангелії:

1. Хай не буде межі вами ні пана, ні невільника.
2. Хай не буде у вас різниці межі Елліном а Жи
дом.
3. Любіть ближнього свого, як самого себе.
4. Роздай маєток свій тим, що нічого не мають і йди
за мною.

Себто—рівність економічна, рівність національна,
згода і любов в людях на віки і віки.

П. Крат

Велика революція на острові Питкейрн.

Дозвольте мені відсвіжати читачеві спогади. Близько сто літ тому назад, збунтувався залога британського корабля „Бавити“, висадила капітан і його офіцерів серед глибокого моря, захопила корабель і поїхала в невідомий напрямку. Повстанці набули собі жінок між туземцями островів Таїті, потім дістались до невеликої самотньої скелі в середнім Паціфіку, розбили судно, облунали його з усіх річей, які могли бути ужиточні про нову колонію, і втаборились на березі.

Питкейрн так далеко лежить від водного торговельного шляху, що минуло багато літ, ніж яке інше судно прибуло до нього. Питкейрн завжди уважався за безлюдний острів. Так, що коли нарешті один корабель кинув коло него котвиці в 1808 році, капітан був дуже здивований, знайшовши місце zalюдненням.

Хоч бунтівники бились між собою і винищили одного по другому до того, що тільки двоє ще трісалились з первісного запасу, але сі трагедії відбулись вже тоді, як певна кількість дітей була народжена. Так, що в році 1808 острів мав населення двайцять сім душ. Джон Адаме, провідник бунтівників, ще тоді був живий і жив ще багато літ потім, яко управитель і патріарх народу. З бувшого бунтівника і убійника він навернувся на християнина і учителя і його нація з двайцятьох і сімох осіб

була тепер найчистіша і побожніша в християнським світі. Адамс давно вже підніс британський прапор і підвів свій острів під британську корону.

Тепер населені там виносить дев'ятьдесять осіб: шіснайцять чоловіків, дев'ятьнацять жінок, двацять і п'ять хлопців і трицять дівчат; усі вони носять фамілійні назвиска тамтих бунтівників і всі розмовляють по англійськи і тільки поанглійськи. Острів високо підводиться над морем і має спадисті стрімкі стіни. Він приблизно $\frac{1}{2}$ милі довгий і місцями найбільше як $\frac{1}{2}$ милі широкий. Орна земля була в посілости декількох родин, згідно розділові, зробленому багато літ тому назад. На острові є трохи живности: кози, свині, кури і коти, але нема собак і великої худоби. Там є один церковний будинок, — що уживається також як капітоль, школа і публична читальня. Титул управителя був — „Судія і головний управитель в субординації її Величества королевої Великої Британії“. До його належало, як видавати права, так і виконувати їх. Уряд управителя був виборний. Усі мешканці обох полів від 17 року життя мали виборче право.

Головне затруднене населення було рибацтво і фермерство: його розривка — служба бога. На острові ніколи не було ані майстерень, ані грошей. Звичай і одіж людей були завжди примітивні, а їхні права звичайні до дитинства.

Вони жили в святім супокоею далеко від світа і його амбіцій та прикrostий; ніхто не знав і не дбав про те, що робилось по могутніх імперіях, що лежали за неокрайними пустелями їхнього океану. Раз в три чи чотири роки прибував туди корабель, звозив їх застарілими новинками про криваві баталії, винищуючі пошести, упавші трони і зруйновані династії; потім продавав їм мила і флянелі в обмін за хлібові фрук-

та і відїздив геть, лишаючи їх знов вернутись до їхніх мирних снів і благочестивого недбальства.

8-го дня місяця жовтня адмірал де-Грасі, головний командир брітійської фльоти на Тихім Океані завітав на остров Питкейрн і так говорить у своїм офіційальнім рапортї до Адміралтейства:

„Вони мають фасольку, моркву, ананаси, винні ягоди, кустардові яблука і помаранчі, цитрини і кокосові оріхи. Одїж дістаєть ся тільки з проходячих кораблів в обмін за відсвіжуючі річи. На острові нема жерел, але тому, що дощі перенадають що місяця, то вони мають води подостатком, хоть „во времена онп“ за перших років поселеня вони терпіли від посухи. Алькоголічних напоїв не вживаєсь (хіба тільки в медичних потребах), і п'яниці там не знані.

„Які артикули потрібні остров'янам найкрасше видно з того, якими ми надїлили їх в обмін за відсвіжуючі річи, а власне: фланель, свердли, півчоботи, гребінці, тютюн і мило.

„Вони також потребували мап і таблиць для своєї школи і ріжноманїтний інструмент забирали вони з великою охотою.

„Я причинив ся до того, що вони придбали також „юніон джек“, щоб підносити його на прибуте кораблів і свердло до крениць, якого вони дуже потребували. Я певний, що це здобує похвалу їхньої старшини. Колиб щедрий англійський народ знав про потреби сеї найбільш заслуженої маленької колонії, вони не булиб так довго незадоволені...

„Служба божя відбуваєть ся що неділі в хаті побудованій для тої цілі Джоном Адамсом ще до його смерти в 1829. Її відправляє точно і згідно з літургією англійської церкви п. Сімон Йонг, їхній вибраний пастор, котрого дуже поважають. Наука біблії відбуваєть ся що

четверга, де усі хто може, суть присутні. Там є також загальний мітинг задля молитви першої п'ятниці щомісяця. Родинні молитви проголошують ся в кожній хаті рано і вечером і до жадної їди не сідають без прохання божого благословення перед і по ній.

„Про релігійні атрибути цих островян жаден не може говорити не інакше як з глибокою пошаною.”

Нарід, котрого найбільша розривка є в тім, щоб сполучитись з їхнім богом в молитвах і хвальних гимнах і котрий між іншим, радісний, працьовитий і можливо більше вільний від зла, ніж яка інша громада, не потребує поміж собою жадного пона“.

Тепер я дійшов до цимису в адміральським рапорті. котрий він капнув з свого пера неуважно, без вагання і ніколи не надаючи тій справі великого значіння. Ось той цимес.

„Один чужинець — Американець, був поселений на тім острові за підозрілий здобуток“.

За підозрілий здобуток — справді!

Капітан Ормсбі з американського корабля „Горнет“ завітав на Питкейрн чотири місяці по гостині адмірала і з тих фактів, що він зібрав там, ми тепер знаємо усе про того Американця. Дозвольте нам виложити усі факта в історичній формі.

Імя Американця було Бачерфорт Стеівлі. Як тільки він добре ознакомив ся з усіми людьми, а що се звичайно забрало йому пару днів — він почав запобігати в них ласки всіма способами якими лиш міг. Він став відомий і дуже поважаний. Перше, що він зробив, то покинув світське житє і кинув ся з усією своєю снагою в релігію. Він завжди читав або свою біблію, або молив ся, або співав гимни, або благав благословення. Рвст і крїсто не мав такої „свободи“, як він, ніхто не міг так довго і хороше молитись.

Нарешті, коли він зауважив, що час наспів, почав с'ясти поміж людьми насіне незадоволення. Він з самого початку мав обмірковану ціль скинути управителя та звичайно до часу д'єржав се тільки про себе. Він уживав різних способів з ріжними одиницями. Він розбурхав незадоволене у одної чверти, звернувши їхню увагу на короткість служби божої в неділю. Він казав, що служба має бути три трох годинні замість тодішніх двох. Ще перед тим багато мали таку саму думку. Тепер вони крадькома сполучились в партію, щоб довершити свого бажання. Він певно, показав жінкам, що вони не мали повного голосу на молитвенних мітінгах; так сформувалась друга партія. Жадна збруя не була їм занехана. Він навіть спустився до дітий і розбудив в їхніх грудях незадоволення з тої причини — як він вишукав — що вони не мали науки релігії. Се сотворило третю партію.

Тепер, як провідник сих партій, він став наймогутнішою силою в громаді. Відтак він перейшов до свого слідуючого плану, не більше — ні менше, як скинути управителя Джеймса Роселя Нікія, котрий був характерною талановитою людиною, посідач великого маєтку; він був властителем хати з гостиною, трох і пів акрів ямсового поля і одинокого на Питкейрні бовта — китобійного бовта. На біду зачіпка до сього скинення з'явилась сама собою. Одним з стародавніх і найдорожших прав острова, було право переходу. Воно трималось в великій пошані і уважалось за паладіум народних свобод. Майже тринадцять літ тому назад одна важна справа на підставі того права прийшла перед суд, в сій мудрости: Курка Елізабети Йонг (58 літньої дочки Джона Малса, одного з повстанців з „Бавити“) переступила на ґрунт Середи Октобра Христіяна (старого 29 літ, внука Флечера Христіяна, тоже одного повстанців). Хри-

стіян забив курку. Після права Христіян міг би затримати курку, або як би він хотів, то міг би вернути її останки властителям і дістати від них певні послуги, в рівній мірі до шкоди зробленої переступцем. Суд поклав, щоб згаданий Христіян звернув висше згадані останки Елізабеті Йонг і зажадав від неї один бушель ямсу для задоволення за понесену шкоду! Але Елізабета Йонг уважала, що жадане є за велике. Сторони не могли погодитись. Христіян переніс процес до висшого суду. Він програв в цивільнім суді. Нарешті йому присудили половину кількості ямсу, котру він признав за негч-старчаючи, а присуд в його суті собі за поразку. Він апелював. Справа волочилась багато літ по судах, і завжди вирокі були подібні першому осудови. І нарешті, справа опинилась в найвисшнім суді і пролежала там 20 літ. Але останнього літа і найвисшній суд постановив зробити ухвалу. Ще раз старпій вирок був потверджений. Христіян тепер сказав, що він задовольє ся.

Стейвли був присутний також; він пошепотів Христіянови і його адвокату на вухо, щоби для „формальности” було переглянуте первісне право, щоб мовляв було зроблено на правду по порядку так, як воно мало бути. Ся ідея здавалась підозріла, але дотепна. Жадане було задоволене. Вирядили післанця до управителя. Він незабаром повернув з новиною, що право десь зникло з державного архіву.

Тоді суд оголосив свій послідний вирок: зважним тому, що він був зроблений після права, котре в дійсности не існувало.

Відразу повстала величезна заверуха. Широко пробігла по цілому острові новина, що палатіум громадських свобод загублено — правдоподібно зрадливо знищено. В протязі тринадцяти хвили, майже всей нарід був в судовій кімнаті, що звалась церквою

також.

Нагана управителеви була принята після в'єску Стейнли. Обвинувачене впадо на него яко урядника. Він не боронив ся і не суперечив ся. Він ужив звичайної оборони, що він не причасний до пронажі права і що він тримав державний архів у тій самій пущі від сьвічок, що була уживан від самого початку для тоїж цілі; що він невинний в пронажі або знищеню документа.

Та ніщо не могло його вратувати. Його uznали винним за затаєне державної зради, zdeградували його з уряду і сконфіскували цілий його маєток.

Причина цілої сеї шахрайки, що він знищив право, на котру вказували його вороги, була б утім ось яка: він зробив се на користь Христіяна, бо Христіян був його братанич.

Тільки Стейнли з цілої нації був одиницею, що не була йому кривняком.

Читач мусить пам'ятати, що усеї люд пішов від пів тузина чоловіків; що перші діти пережилися між собою і родили внуків бунгівником; що ті внуки пережилися; після них правнуки і переправнуки пережилися також, так що тепер всі кривні всім. Крім того їхнє свояцтво є дуже дивне, також змішане і сконплітоване.

На примір один чужинець смитав одного островянина: — Ви говорите про ту молоду жінку. як про свою сестру - в - других; а перед хвчлею ви звалп її тіткою.

— „Так, вона є моя тітка і сестра - в - других, також і рівнож моя звідна сестра, моя сестрічниця. моя пратітка, моя биба, моя вдірна братова, моя сестра. - в - четвертих, моя сестра - в - втрийцять третих, моя сестра - в сьорж других - і слідуючого тижня вона буде моя жінка“.

Так, що обвинувачене управителя в непотизмі бу

дуже слабе. Але річ не в тім. Слабе чи сильне, але се відповідало намірам Стейвлі. Зараз же обібрали Стейвлі на опорожненний уряд, і трохи не тріскаючи від переповнюючих його реформ, він енергічно взяв ся до роботи. Незабаром служби божі спалахнули скрізь без перестанку на цілім острові. Після розказу — друга молитва на ранній службі в неділю, котра звичайно відправлялась трийцять п'ять, сорок хвилин, і благала за цілий сьвіт, насамперед за континент, а опісля за народи і племена, була продовжена на півтора години, і було долучене до неї додаткове молене за можливе населене на інших планетах. Усі були дуже задоволені і говорили: „се щось особливого“. Після розказу — три годинні служби божі були продовжені в два рази. Нарід злив ся в одно—однодумне тіло, дякуючи новому управителеви. Старе право забороняюче варити їду в суботу, було продовжене до заборони їсти цілком в той день.

Після розказу — наука релігії була розложена в неділю на цілий тиждень. Повна радість була у всіх клас. Через один короткий місяць новий управитель став божком народа!

Остаточо наспів час для плану того чоловіка. Він почав в перше обмірковано затроювати народну у вагу проти Англії.

Він брав визначних горожан одного по другим на бік і розмовляв з ними на сю тему.

Незабаром він став сьміливіший і виговорив ся. Він сказав, що нація має право на саму себе, на власну честь, на її велику історію, має право стати на власні ноги і відкинути „гірке англійське ярмо“.

Але прості остров'яне відповідали: — Ми не зауважили, щоб воно нас мучило. Як воно може мучити? Англія посилає корабель раз в три, чи чотири роки дати нам мила і одежі і річній котрих ми дуже потребуємо і ко-

трі отримуємо з подякою. Але вона ніколи не турбувала нас. Вона лише нас йти нашим власним шляхом.

— „Вона дозволяє вам йти вашим шляхом! Так говорили і відчували раби всіх віків! Сі слова показують як ви упали, які низькі, які огрубіли ви порибились під сею всегнітською тиранією! Як! Невже воляність — то ніщо? Чи задовольє вас бути звичайною прибудовою до чужої невідомої монархії, коли ви можете підвестись і зайняти після права своє місце в могутній родині народів?

Великі, свободні, блискучі, незалежні, не як штубаки скентроносного пала, а ковалі вашого власного щастя, маючи голос і силу в диктованю долі, вашим світовим сестрам — державам!“

Промови, подібні як ся, зробили поволі своє діло. Горожани почали відчувати англійське ярмо. Вони не знали як і коли власне почули се, але були цілковито певні, що відчули його. Вони стали дуже нарікати і смажитись під тягаром своїх кайданів і бажали полекші і вільного. Незабаром став їм невідомим і англійський прапор, та відзнака і символ їхнього національного занепаду. Вони навіть перестали дивитись на него; коли проходили коло ратуша, то відвертали від него свої очі і скреготали зубами! Одного ранку, коли його сдибали потопленого в болоті, коло відземку флягштоку, — вони лишили його там і жадна людина не простягла до него руки, щоб знова його піднести. І річ звичайна, сталося тепер те, що мало статись раніше, чи пізніше. Кількох горожан прийшло в ночі до управителя і сказали:

— Ми не годні довше терпіти сеї невідомої тиранії! Як нам її скинути?

Через coup d'etat.

— Як?

— Coup d'etat. Се ось як: коли все буде готове в призначений час, я, яко офіційальна голова нації, всена-

родно, і урочисто проголошую її незалежність і застерігаю її від претендовання одної чи усіх держав, де-б вони не були.

— Се звучить — просто і скоро. Ми можемо зробити се, раз-два. А що потім робити?

— Захопіть власть і публичну власність в свої руки, оголосіть час облоги, змобілізуйте армію і маринарку і отолосіть імперію.

Сеї програм заморочив тих невинних. Вони сказали:

— Се велично, се чудово! Але, чи не буде Англія противитись?

— Хай спробує — ся скеля — Джібралтар.

— Правда. Але що до імперії. Чи потребуємо ми імперії та імператора?

— „Те що ви потребуєте мої, друзі, є об'єднання. Гляньте на Німеччину, гляньте на Італію. Вони об'єднані. Ціла річ в об'єднанні. Воно рсзвить жите мої любі. Воно є условинами поступу. Ми мусимо мати постійну армію і флоту. Як звичайна річ за сим слідують податки. Усе се зібране разом, робить пиху (величе). Маючи об'єднання і пиху — чого більше ви можете бажати? Дуже добре — але тільки імперія може дати се добро.

І так осьмого грудня острів Питкейрн був проклямований як вільна і не залежна нація, і тогож дня середрадості і урочистости відбулась пишна коронація Вачерворта І-го, імператора острова Питкейрн. Ціла нація з винятком чотирнацятьох осіб, головним робом дітей, дефілювала повз престола в поодиночій колюмні з прапорами і музикою. Процесія була довга дев'ятьдесять стіп і дехто говорив, що забрало більше як три чверти хвилини проминути даний пункт. Нічого подібного не бачили вперед в історії сего острова. Ентузіязм публики був безмірний.

Тепер відразу почались імператорські реформи. Був встановлений порядок шляхотства. Назначено міністра маринарки і китобійний бовт віддано в комісію. Сотворено міністра війни і прийшов загад сформовання постійної армії. Іменовано першого лорда скарбника і йому завдано виробити проекти податковости, а також розпочати пертрактації з чужими державами, відносно нападу, оборони і торгівлі. Назначено кількох адміралів і генералів; також декількох чимберленів, доблячих і лордів спальників.

І тут усеї матеріял був зужитий. Великий князь Галілейський міністер війни, скаржився, що усіх сімнайцять дорослих мушкетерів в імперії дістали високі уряди і сим чином не могли згодитись служити в рядах. Тому його постійна армія була „на урльопі“. Маркиз Араратський, міністер маринарки, зробив подібне зажалене. Він казав, що він готовий власноручно кермувати китобійним бовтом, але він м у с и т ь мати кого небудь для залогів.

Імператор робив все, що лиш міг в тих обставинах. Він забрав усіх хлопців від 10 літ віку від їхніх мамів і віддав до війська під команду одного генерал-лейтенанта і двох генерал-майорів. Се задоволило міністра війни, але викликало ворожий настрій в усіх матерій країни; вони казали, що їхні найдорожші мусять тепер знайти криваву могилу на полях війни і він буде відповідати за се. Найбільше з них розбиті серцем і неспокійні постійно чигали на імператора, що не дбав про прибічну охорону, і кидали в його ямсом.

Завдяки скрайній скупости матеріялу, найшли необхідним покликати князя Зіфтанійського, головного почтмайстра, робити веслами при флоті і таким чином він опинився на щаблі шляхотства, понизше степені званої Вісонт Ханаанський, лорда-судії справ цивільних.

Се пхнуло князя в отверто терпиме незадоволене і потайну зраду — річ, котру імператор зауважив, але не міг їй нічого зарадити.

Справи погіршали. Одного дня імператор надав Нейсен Пітерс пірське достоїнство і оженив ся з нею другого дня, не оглядаючись на те, що з державних поглядів, кабінет дуже натискав його женитись з Емеліною, старшою дочкою архієпископа Вєфлєемського. Се викликало розрух в могутній четвертині — церкві.

Нова імператриця заасекурувала собі поперте і приязнь в двох третин з тридцяти шести дорослих жінок за прийняте до свого двору, яко надвірних дам. Але се зробило запеклих ворогів з дванадцяти пошмиєних. Родини надвірних дам незабаром почали бунтуватись тому, що дома не лишилось нікого, аби провадити господарку. Дванадцять ображених жінок відмовились вступити до імператорської кухні, як сл. жниці, так, що імператриця поклікала княгиню Іріхонську і інших надвірних дам ходити по воду, попрятувати в палаті і виконувати інші рабські і огидні роботи. Се зробило лихий настрій у тім департаменті.

Усі почали скаржитись, що податки, збирані на армію, маринарку і цісарський двір, були нестерпучо важкі і провадили націю до убогости

Імператорська відповідь: „Подивіть ся на Німеччину. подивіть ся на Італію! Чи ви ліпші від них? чи не маєте ви обеднання?“ Їх не вдоволяла.

Вони казали: „Народ не годен живитись обеднанням і ми голодуємо! Хліборобство застановлене! Усі люди у війську, усі при маринарці, усі при громадській службі, стоять довкола в уніформах, нічого не робить ся, нема що їсти, ніхто не управляє ріл!“

— „Подивіть ся на Німеччину, подивіть ся на Італію. Там так сича. Така бо є суть обеднання, і нема іншого

шляху набути його, і нема іншого способу тримати його, після того, як ви його набули" — казав усе бідний цесар.

Але незадоволені тільки відповідали: „Ми не можемо витримати з податками, ми не можемо витримати з ними!"

Впрост на довершене всього кабінет оголосив, що державний довг виносить сорок п'ять доларів, по пів долара на кожному населення і пропонував щось западати. Вони чимось до того завжди було роблене в подібнім випадку — вони пропонували податок на експорт, також на імпорту. І вони хотіли випустити бонди, також паперові гроші, котрі мають бути викуплені ямсом і капустою в наступні 50 літ. Вони казали, що удержуване армії, флоту і усеї державної машинерії було в критичнім положенні, і якщо щось не буде зроблене, і то безпроволочно, то мусять статися національне банкруцтво, а можливо повстання революція.

В тій хвилі цесар назвався на надзвичайний вчинок ніколи нечуваній міністрів Піткейри. Він прийшов в неділю до церкви в повній параді, на чолі армії і розказав міністрам і старбінковим зібрати колекту.

Се було те перо, що було хребет верблюдовий. Один горожанин, а відтак і інші, підвелись і відмовили послушеньство свої нечуваній образі, а кожне відмовлене потягло за собою відриву конфіскації маєтку незадоволеного. Сила скоро спинила відмовлення, і колекта відбулась серед похмурої і зловіщої мовчанки. Коли цесар забрався з церкви з військом, він сказав: „Я вас навчаю, хто тут пан!" Богато осіб крикнуло: „Долів обіднане!" Вони були зараз-же арештовані і видерті жовнірами з рук їхніх плачучих товаришів.

І в той час, коли який небудь пророк міг бути сподіваний, виявився соціал-демократ. Коли імператор вступив в позолочені імператорські тачки, при церкониці

брамі, соціал-демократ заміряв ся на него 15 чи 16 разів гарпуном, але з так специфічною соціал-демократом неточністю ціли не наробити шкоди.

Щізно вночі прийшли конгульсії. Уся нація поветала, як один муж — хоч 49 революціонерів були жінки.

Піхота кинула на землю свої вила, каноніри відкинули геть свої кокосові оріхи, маринарка збунтувалась. Цісари скинули і звязали йому руки і ноги в його палаті. Він був дуже огірчений. Він сказав:

— „Я віволовив вас з під гидкої тиранії; я вратував вас від виродження і зробив вас нацією між націями. Я дав вам міцний, суцільний, обєднаний уряд, і більше того, я дав вам благословене над благословеннями — обєднане. Я все те зробив і надгородою мені є ненависть, образа і сі пута. Беріть мене; робіть зі мною, що хочете. Я ось тут зрікаю ся моєї корони і моїх привілеїв. І я щасливий, що я увільняю себе від їхнього зивеликого тягару. Радь вас я приймив їх на себе, ради вас, я їх зрікаюсь. Вже більше нема перли-імперії; тепер тончіть і обкидайте болотом, коли хочете, сей непотрібний устрій“.

Ворожим голосом народ осудив екс-імператора і соціал-демократа на вічне відлучене від церкви, або на вічну роботу на китобійнім бовті, яко галярні раби — на вибір, що вони собі сподобають. Другого дня народ зібрав ся знова і підніс британський прапор, повернув під британську тиранію, навернув шляхту знова до стану посполитих і потім відразу звернув свою пильну увагу на полене падаючих в руїну і занедбаних ямсових нив, до реабілітації віддавна уживаної індустрії і старого куруючого і потім аючого благочестя. Бурний цісар звернув згублене право переходу і розяснив, що він украв його — не для того, щоб кому зробити свободу, але щоб попхати наперед свої політичні проєкти. Тому нарід знова віддав даньому управителеви його фонд, а також і

його сканцельовані добра.

Бувшии цїсар і соціал-демократ, помірзувавши, вибрали собі вічне відлучене від служби божої, а не вічну працю, яко галярні раби „з вічною службою божою“, як вони то перефразували. Люди повірили, що ся турбація скоїна тими сариками, збила їх з пантелику і вони поклали їх тепер приборкати. Те й зробили.

От така то є історія „підозрілого здобутку“ на острові Питкейри.

Нер. П. Крат.

376 Selkirk Ave.
Winnipeg, Man.

Телефон
St. John 1794

П. І. АЛЕХНО

ПОЛЬСЬКО-РУСЬКИЙ ФОТОГРАФ

і

БЮРО ПОГРЕБОВЕ.

Карти і автомобілі на весілля. Сьвяті і народні образи а також рами до них.

Обслуга скоро і точна.

Краяни!

СВІЙ до СВОГО

В ДНЯХ БОРБИ

яку працюючий люд веде за свої права, в хвилинах тріумфу над своїми ворогами, не забувайте на приєднуване нових передплатників для соціалістичної часописі! Перечитаних чисел соціалістичних часописей не відкладайте, а передайте їх сусідові, який не знає ще соціалістичної часописі. Неписьменним перечитайте самі соціалістичну часопись та поясніть нашу науку. Не жалуйте кілька центів на марку, щоб післати пару чисел своїм своякам або знайомим. Нехай добра новина йде в сьвіт широкий, з рук до рук, з міста до міста з села до села! Завдяки клерикальним впливам багато є ще темноти серед міського й сільського люду. Нищіть сю темноту без милосердя!

Читайте і ширіть соціалістичні часописі та книжки.

ЧИТАЙТЕ

і ширіть соціалістичні часописі!

ХТО хоче знати, що діє ся в старім краю,
ХТО хоче знати, як наші брати в старім краю
борються ся за кращу долю,
ХТО хоче мати ширший погляд на соціалістич-
ний рух взагалі,
ХТО хоче допомогти соціал-демократичному ви-
давничому рухови,
НЕХАЙ заперенує слідуєчі старокраєві ча-
сописі:

„Вперед“

часопис для робочого люду, орган української
соціал-демократичної партії в Галичині. Вихо-
дить у Львові раз на тиждень і коштує 2 долари
на рік, на піврік 1 долар. Оказові числа даром,
Адрес редакції та адміністрації:

„Вперед“

Львів (Lemberg) ул. Жулінського, ч. 10 Austria.

„Борба“

український соціал-демократичний робітничий
орган, виходить у Чернівцях (Буковина) два
рази на місяць. Передплата виносить річно \$2.00

„БОРБА“

Чернівці (Буковина) ул. Мораря ч. 20. Austria.

Чи читаєте „РОБОЧИЙ НАРОД“

часопис, що виходить лише для думаючих людей і ніколи не
вараєсь сказати правду?

„Робочий Народ“ каже правду про всяких дурисьвітів і обманців робочого люду.

„Робочий Народ“ каже правду про політичних агентів всіх капіталістичних партій.

„Робочий Народ“ відкриває всі заходи капіталістичної класи для приневолення робітників.

„Робочий Народ“ не боїть ся визнавати правди про яких би то не було урядників, панів, міністрів чи м.нархів.

„Робочий Народ“ каже правду про суди, про поліцію і військо.

„Робочий Народ“ каже правду про пошів, які служать не богам а мамоні.

„Робочий Народ“ каже правду про часописи, що за юдині гроші торгують народною темнотою.

„Робочий Народ“ описує відносини у майнах і фабриках і на фирмах і виказує, чому ті, що працюють, такі бідні і слабі, а ті що нічого не роблять, такі ситі, здорові та багаті.

„Робочий Народ“ каже все правду і то в тій цілі, аби робітники порозуміли свою кривду, та навчили ся, як мають від неї виратувати ся.

От через те Ви мусите читати і передплатувати „Роб. Народ.“

Виходить що тижня і коштує на рік \$2.00 Пишіть за ним на адрес:

ROBOTCHYJ NAROD

Box 3542 ST. B.

WINNIPEG, MAN.

Уважайте.

що **Fenson & Schiller** репрезентують найбільші корабельні компанії, котрі мають найбезпечніші і найскорші кораблі.

Залагоджуємо всякі старокраєві справи, як також посилаємо гроші на всі часті світа.

Зайдіть або пишіть до нас, а вдоволимо Вас ліпше чим хто інший.

Fenson & Schiller

854 Main St.

Winnipeg, Man.

Важна новина!

Русько-Американський зубний лікар, що говорить в Вашій рідній мові, отворив свій офіс на 547 Selkirk Ave. Winnipeg, де приймає хорих.

Болючі зуби винймає при помочи газу без ніякого болю (се одиноке місце сего роду).

Dr. R. MONHEIT, Dr. C. MORDEN

Експерти-дентисти і хірурги.

ДЕ ФОТОГРАФУЄТЕ СЯ?

Хочете добрі фотографії так зайдіть і погляньте на фотографії **A. Smit-a** і порівняйте з іншими. Ці фотографії були признані на виставах і відзначені нагородами.

Зачитайте також знайомих що почуєте про фотографії Сміта

Зайдіть — переконаєтеся.

Крім фотографування, побільшуємо фотографії на великі портрети по умір-

кованій ціні. Зайдіть — розвідайте!

A. SMITH.

(Руський фотографіст).

405 Selkirk Ave.

Winnipeg, Man.

Телефон St. John 1496

КРАЄВИЙ ДОКТОР G. KALICHMAN

Спеціаліст венеричних слабостей (трипер, твердий і мягкий шанкер). Акушерство, слабости жіночі і диточі. Лічене електрикою. Оглядаєм полом костей рентгенівськими лучами.

458 Selkirk Ave.

Winnipeg, Man.

РУСКИЙ БАЗАР

WINNIPEG,

MAN.

Дорогий Брате - Сестро!

Вкінці прийшов час, що і нас Русинів, будуть обслуговувати свої люди. Від літ напихав Ти дорогий Брате, своїм грошем чужі кишені. Тобі давали підлий товар за великі гроші; нині маси „РУСКИЙ БАЗАР“ залежений своїми людьми, де Тебе зрозуміють і обслужать по братньому.

Уважай, що у Вінніпегу є лише одна правдива руска фірма, що продє книжки, грамофони, годинники і т. д., а тою фірмою є „РУСКИЙ БАЗАР“ при 901 Main St. Winnipeg

Свій до свого, а гаразд буде і у нас Русинів.

Ниніть по наш великий ілюстрований каталог, котрий вислаємо даром кожному, хто приśle нам свою адресу.

Уважайте добре на нашу адресу:

RUTHENIAN BAZAAR

901 Main St. Winnipeg, Man.